

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 8. avgusta 1902.

Politični oddelek.

Po deželnih zborih.

V soboto so zaključili svoje zasedanje tudi oni deželni zbori, ki so zborovali najdlje, namreč dalmatinski, koroški in češki. Sedaj so tudi ti zastopi nastopili parlamentarne počitnice.

Ako se ozremo na delovanje ali nedelovanje raznih deželnih zborov, imamo pred seboj še dokaj zanimivo sliko političnih odnošajev v posameznih kronovinah, v kateri sliki se vidijo zlasti tudi gospodarske in politične razmere dotičnih dežel.

Najzanimivejši so bili deželni zbori kranjski, dalmatinski in tirolski.

Kranjski deželni zbor je imel samo dve seji, potem pa je bil vsled obstrukcije katoliških poslancev razgnan na neizmerno škodo vse dežele in zlasti prebivalstva kmetijskega stanu. Katoliški poslanci so s pravo frivolnostjo onemogočili delovanje deželnega zbora, dasi niso imeli v to nobenega vzroka.

V dalmatinskem deželnem zboru je letos prav krepko grmelo in treskalo. Novi namestnik je imel hude ure. Pravaški poslanci so mu čitali ostre levite, češ, da hoče Dalmacijo ponemčiti. Poslanci Biankini, Trumbič in Čingrija so se zlasti odločno postavljali na stališče hrvatskega državnega prava. Sprejet je bil načrt postave, ki zabranjuje sprejemanje onih otrok v šole, ki niso zmožni učnega jezika. S tem se izdatno zajezi potujčevanje hrvatskih otrok. Tudi je bil sprejet načrt dr. Čingrije glede gospodarske organizacije in obveljala je adresa, s katero se zahteva združenje Dalmacije s Hrvatsko.

Tirolski deželni zbor je imel mej vsemi najvažnejšo debato. V ustavnem odseku je bil sprejet načrt o deželni avtonomiji Trentina, a nastala so potem

taka nasprotja, da načrt še na razpravo ni prišel v zbornici. Vlada je bila prisiljena, odgoditi zasedanje in nadaljuje sedaj pogajanja s prizadetima strankama.

V koroškem deželnem zboru je nemška večina sprejela predlogo o volilni preosnovi, ki je v očitno škodo Slovincem.

Podobno nasilje so hoteli izvršiti nemški nacionalci v štajerskem deželnem zboru. Slovenskih poslancev ni bilo niti k tej važni razpravi in je le prava sreča, da se je vzlic temu preprečila nakana nemških poslancev.

Češki deželni zbor je posvetil svoje delovanje večinoma gospodarskim potrebam dežele. Čehi ko Nemci so se izogibali vsemu, kar bi zamoglo zanesti v zbornico nesoglasje in ovirati delo. Češki deželni zbor je bil samo odgoden, vse delo se je vršilo večinoma v odsekih in pride še le jeseni k pravemu deželnozborskemu zasedanju, ki prične baje že septembra meseca.

Uspešno v narodno-gospodarskem pogledu so delovali tudi deželni zbori goriški, solnograški, avstrijski in bukovinski

Dokaj zanimivo je bilo zborovanje v istrskem deželnem zboru. Tu je bilo opaziti, da je začela vleči v Istri venderle neka druga sapa, katera ne bije tako brezobzirno v obraz Slovanom, kakor se je to godilo v prejšnjih letih. Seveda so Italijani in njih poslušna klika na galeriji tudi letos izvajali nasilja proti Slovanom in jih sramotili, a za jedno stopinjo se je ta vročina že ohladila. Slovanski poslanci so namreč smeli vsaj govoriti v svojem jeziku, ne da bi jih bila italijanska sodrga na tem surovo ovirala.

Tudi verifikacije slovenskih poslancev niso bile podvržene oni samovolji Italijanov, kakor pred šestimi leti, čeravno so izvolitev namestnika deželnega glavarja dr. Stangerja, ki je bil izvoljen z dvetretjinsko večino glasov, pustili nepotrjeno. Glavar Campitelli je imel tudi letos svoje muhe in se je

zlasti nasproti vladi čutil zopet absolutnega gospodarja v deželnem zboru, tako da je vladni zastopnik v zbornici igral jako čudno vlogo — a v splošnem se sme reči, da so se razmere v tem zastopu izdatno premenile. Ali se je to zgodilo vsled migljaja od zgorej ali zato, ker je stranka dr. Gambinija bivšega poslanca v Koprju, nasproti razsajačem dobila močno zaslombo v prebivalstvu. Vender ostane v tem zastopu še mnogo, mnogo dela v prilog pravičnosti, predno bode mogla dunajska vlada s pomirjenjem gledati v Istro.

Jeden najplodovitejših in zmernejših deželnih zborov pa je bil goriški.

V obče je vlada z ozirom letošnjega zasedanja deželnih zborov lahko zadovoljna, kajti dogodbe v deželnem zboru nimajo za celokupno državo prav nobenega pomena. Izid deželnozbornskega zasedanja priča, da so se politična in narodna nasprotja vsaj v toliko ublažila, da niso provzročila katastrof, in na tem je vladi še največ.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Z zaključevanjem deželnih zborov so nastale parlamentarne in politične počitnice. Toda ministrski predsednik Körber se nikakor ne more oddahnuti, kakor bi rad, ker ima dve veliki skrbi, ki mu ne dasta mirovati. Prva skrb je nagodba. Poroča se redno vsak teden, da sta se dunajska in ogrska vlada druga drugi približali, a sporazumljenje še vedno ni doseženo, da, ministrski predsednik se celo pripravlja na pot v Kanoso, obiskati hoče namreč ogrskega ministrskega predsednika Szella na njegovem posestvu v Ratotu. Tega pač ni nihče pričakoval in zato se ni čuditi, da je mnogo ljudi, ki sklepajo iz Körberjevega potovanja v Ratot, da se dunajska vlada pripravlja na kapitulacijo. Prav tako velika, kakor je skrb, kako doseči z ogrsko vlado sporazumljenje glede nagodbe, je tudi skrb, kako zagotoviti, da bo parlament mogel razpravljati in sklepati o nagodbi, glede katere se zjedinita obe vladi. V tem oziru ima vlada kaj težavno nalogo. Čehi so bili že neštivilnokrat izrekli, da ne pripuste razprave o nagodbi, dokler ne dobe zadoščenja za razveljavljenje jezikovnih naredb. Vsled tega mora vlada prej pridobiti Čeha, da ne bodo nagodbe obstruirali, predno pride nagodba v parlament, a dovoliti jim more le to, kar Nemci dovoli, zakaj če bi Nemci nagodbo obstruirali, bi bilo prav tako, kakor če bi jo obstruirali Čehi. Z ozirom na to se pripravljajo že dlje časa nove spravne konference. Te dni je Körber konferiral z nemškimi in češkimi voditelji glede tistih točk, ki naj se pri spravni konferenci razpravljajo, a kakor vse kaže, ni ničesar opravil.

Galicija. — Štrajk poljedelskih delavcev in malih kmetov v Galiciji je sicer v nekaterih občinah že ponehal, zato pa je nastal v drugih občinah in je položaj prav tako nevaren, kakor je bil prej, če tudi se vsled koncentrovanja vojaštva ne primerjajo več izgredi večjega obsega. Poljski šlahiči so poslali k ministrskemu predsedniku Körberju deputacijo, ki je zahtevala, naj se razglasi v Galiciji izjemno stanje in naj vojaštvo opravlja kmetijska dela, dokler ne bo štrajk končan, a Körber je to odklonil. Poljaki so radi tega silno nezadovoljni s Körberjem.

Ogrska. — Zopet se je primeril slučaj, ki priča, kako strahovita korupcija vlada na Ogrskem. V Subotici so zasledili

pri občinski upravi velikansko poneverjenje. Izkazalo se je, da sta iz občinske blagajne izginila dva milijona, šest milijonov pa so izdali brez dovoljenja občinskega zastopa. Glavne kujige so ponarejali celo vrsto let. Vlada je župana in vse uradnike suspendirala; proti županu in 14 uradnikom se je začela kazenska preiskava. Podobnih če prav ne ravno tako velikanskih slučajev se je zgodilo na Ogrskem že vse polno.

Bolgarska. — Na dan 10. t. m. je sklican v Sofijo zbor macedonskega odbora. Ta odbor je šele pred kratkim izdal dve izjavi, v katerih naznanja, da se začne v Macedoniji revolucija, če se ne izvrše takoj potrebne reforme. Z ozirom na to je naravno, da se obrača občna pozornost na ta shod. Gotovo pa še ni, da se bo shod vršil, kajti turška vlada je protestirala pri bolgarski vladi proti temu shodu in je zahtevala, naj ga vlada prepove.

Nemčija. — Nemški cesar se mudi sedaj na Ruskem. Pri Revalu se vrše veliki pomorski manevri in sta se pri ti priliki sešla ruski car in nemški cesar. Baltiški Nemci so porabili to priliko za pangermanske demonstracije. Nemški in ruski listi so jedini v tem, da ta sestanek nima političnega pomena. Močno pa se je opazila ledena hladnost da sovražnost, s katero je tem povodom pisalo rusko časopisje o Nemčiji.

Anglija. — Kronanje kralja se bo vršilo dne 10. t. m. Ceremoniel, določen za to slavnost, se je znatno skrajšal in sicer iz ozira na kraljevo bolezen.

Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug.

Pri obrtnem shodu, kateri se je vršil dne 8. decembra 1901 v „Mestnem domu“, se je po nasvetu poročevalca o organizaciji obrtnikov na Kranjskem storil sklep, da se naj ustanovi deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug s sedežem v Ljubljani, ter se je volil odsek 8 članov, večinoma iz zadružnih načelnikov, da sestavi pravila in jih predloži vladi v potrdilo ter skliče ustanovni shod.

Pravila, katera je odbor že izročil vladi v potrdilo, so jako dobro sestavljena in je pričakovati, da bodo skoraj potrjena. Namen zveze je, podpirati zvezi pripadajoče zadruge glede izpolnjevanja njih zakonitih nalog, pospeševati obrtno izobrazbo učencev, kakor tudi nadaljno izobrazbo pomočnikov in samostojnih obrtnikov, izdajati obrten časopis in pospeševati obrtni, zlasti strokovni pouk in posredovanje dela, prenočevanje potujočih pomočnikov, pospeševati ekonomično nabavo surovin in prodajo obrtnih izdelkov, kakor tudi napravo in naredbo za preskrbitev cenega kredita, ter da se uredi razmere glede plačevanja naročnikov; ustanoviti bolniško, starostno in invaliditetno blagajno, pospeševati, da se izvede zadružna, zlasti strokovna zadružna organizacija na Kranjskem ter izrekati mnenje v obrtnih vprašanjih, stavljenih ji po obrtnih oblastih, ali trgovskih in obrtnih zbornicah. Zvezin član postane lahko vsaka obrtna zadruga, če sklene pristop zadružni občni zbor. Zveza se konstituirala, kakor hitro bodo pravila potrjena, ker so že štiri obrtne zadruge sklenile pristopiti k zvezi,